

คุณลักษณะกับผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

สินสมุทร เหมนาค

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2549

ISBN 974-502-800-2

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ถินสมุทร เหมนาถ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(ดร.นवलพงษ์ อุดรพิมพ์)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์)
..... กรรมการ
(ดร.สมศักดิ์ ลิลา)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ดร.นवलพงษ์ อุดรพิมพ์)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์)
..... กรรมการ
(ดร.สมศักดิ์ ลิลา)
..... กรรมการ
(ดร.สุรัตน์ ไชยชมพู)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความกรุณาจาก ดร.นวลผจง อุดรพิมพ์ ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ และ ดร.สมศักดิ์ ดิลากรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม ที่กรุณาให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสถิติในการทำวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนกบินทร์วิทยา จังหวัดปราจีนบุรี ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี พร้อมทั้งผู้อำนวยการเขตการศึกษา และรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาทุกท่าน หัวหน้าฝ่าย หัวหน้ากลุ่มงาน และเจ้าหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ โดยให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล อำนวยความสะดวกในการเดินทางเพื่อออกเก็บข้อมูล และช่วยให้กำลังใจ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปด้วยดี

สินสมุทร เหมนาค

48990150: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหาร/ ผลการปฏิบัติงานโรงเรียน/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี

สินสมุทร เหมนา: คุณลักษณะกับผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี (THE ATTRIBUTES AND WORK EFFECTIVENESS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN PRACHINBURI EDUCATIONAL AREA SERVICE) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: นวลผจง อุดรพิมพ์, Ph.D., ลิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์, Ed.D., สมศักดิ์ ลีลา, Ed.D. 141 หน้า. ปี พ.ศ. 2549. ISBN 974-502-800-2

การวิจัยในครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะกับผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะ และผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งสมการทำนาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูปฏิบัติการสอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำนวน 430 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากคะแนนมากไปน้อย คือ ด้านจริยธรรมในการบริหารงาน ด้านการบริหารความขัดแย้ง และด้านการงูใจในการทำงาน
2. คุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ และขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยทางสถิติ
3. ผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากคะแนนมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล
4. ผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามประสบการณ์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และขนาดของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการบริหารงานบุคลากรและด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
5. คุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
6. คุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่สามารถพยากรณ์ผลการปฏิบัติงาน พบว่า ด้านการงูใจในการทำงาน (X_1) และปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม (X_2) สามารถพยากรณ์ผลการปฏิบัติงานได้ ร้อยละ 58.40 และสามารถทำนายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีสมการพยากรณ์ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.12 + .42 (X_1) + .29 (X_2)$$

48990150: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION;
M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: ATTRIBUTES OF SCHOOL ADMINISTRATORS/ WORK EFFECTIVENESS/
PRACHINBURI EDUCATIONAL AREA SERVICE

SINSAMOOTR HAMNAK: THE ATTRIBUTES AND WORK EFFECTIVENESS OF
SCHOOL ADMINISTRATORS IN PRACHINBURI EDUCATIONAL AREA SERVICE.

THESIS ADVISORS: NUANPACHONG UDORNPIM, Ph.D., SITTIPON NIYOMSRISOMSAK, Ed.D.,
SOMSAK LILA, Ed.D. 141 P. 2006. ISBN 974-502-800-2

The purposes of this research were to determine the levels of the attributes and the work effectiveness of the school administrators in Prachinburi. The administration experiences and school size were considered as variables that affected the difference of the attributes and the work effectiveness. The correlations and the predicting equation between the attributes and the work effectiveness of the school administrators were studied as well. Four hundred and thirty teachers in Prachinburi Educational Area Service were chosen as the sample of the study. A set of five-rating scale questionnaires was used to collect the data.

The results of the study were as follows:

1. The attributes of the administrators were rated at a high level in each particular aspect and in all aspects as a whole which could be put in order of priority as following, administration ethics, conflict management, motivating other to work, and team work.
2. No significant difference was found when the attributes scores were compared according to the administration' experiences and school size.
3. The work effectiveness of the administrators were rated at a high level in each aspect and in all aspects as a whole which could be put in order of priority as following, budget management, general management, personnel management, and academic management.
4. No significant difference was found when the work effectiveness scores were compared according to the administration' experiences and school size. On the contrary, personal management and general management scores were found of being significantly different when being compared.
5. Correlations were found between administrator attributes and work effectiveness scores.
6. The variable of motivating other to work (X_3) and team work (X_2) were found of being the best predicting variable for administrator effectiveness. The 58.40 percentage could be correctly predicted by the following equation;

$$\hat{Y} = 1.12 + .42 (X_3) + .29 (X_2)$$

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
คำถามในการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบความคิดในการวิจัย.....	7
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี.....	12
คุณลักษณะของผู้บริหาร.....	17
ผลการปฏิบัติงาน.....	43
ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้อำนวยการสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงาน.....	46
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงาน.....	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดทำข้อมูล.....	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	88
สรุปผลการวิจัย.....	89
การอภิปรายผล.....	90
ข้อเสนอแนะ.....	109
ข้อเสนอแนะ ในการวิจัยครั้งต่อไป.....	110
บรรณานุกรม.....	111
ภาคผนวก.....	124
ภาคผนวก ก.....	125
ภาคผนวก ข.....	129
ภาคผนวก ค.....	138
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	141

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย.....	58
2	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน อันดับ และระดับคุณลักษณะของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร โดยรวมและรายด้าน.....	65
3	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน อันดับ และระดับคุณลักษณะของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ด้านจริยธรรมในการทำงาน.....	66
4	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน อันดับ และระดับคุณลักษณะของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ด้านการทำงานเป็นทีม.....	67
5	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน อันดับ และระดับคุณลักษณะของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ด้านการจงใจในการทำงาน.....	68
6	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน อันดับ และระดับคุณลักษณะของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ด้านการบริหารความขัดแย้ง.....	69
7	เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามประสบการณ์.....	70
8	คุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	71
9	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม และรายด้าน.....	73
10	คะแนนเฉลี่ย ความเที่ยงเบนมาตรฐาน อันดับ และระดับผลการปฏิบัติงานของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยรวมและ รายด้าน.....	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับ และระดับผลการปฏิบัติงานของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ด้านการบริหารงานวิชาการ..... 75
12	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับ และระดับผลการปฏิบัติงานของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ด้านการบริหารงานงบประมาณ..... 76
13	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับ และระดับผลการปฏิบัติงานของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ด้านการบริหารงานบุคลากร..... 77
14	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับ และระดับผลการปฏิบัติงานของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี..... 78
15	เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามประเภทการ..... 80
16	ผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปราจีนบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียน..... 81
17	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน..... 83
18	การทดสอบรายคู่เพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ด้านการบริหารงานบุคลากร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน..... 84
19	การทดสอบรายคู่เพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป จำแนกตามขนาดของโรงเรียน..... 84
20	ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานผู้อำนวยการ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี..... 85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
21 คำ <i>Tolerance</i> และ <i>VIF</i> ของตัวแปรอิสระในด้านคุณลักษณะของผู้อำนวยการ สถานศึกษา.....	86
22 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คอดยพหุคูณแบบขั้นตอน ของตัวแปรพยากรณ์คุณลักษณะ ของผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่ละด้าน ที่สามารถพยากรณ์ผลการปฏิบัติงานของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยเลือก ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการสร้างสมการพยากรณ์.....	87
23 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะกับผลการปฏิบัติงานของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา.....	139
24 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะกับผลการปฏิบัติงานของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ตอนที่ 3 ผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษา.....	140

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบความคิดในการวิจัย.....	9
2 โครงสร้างส่วนราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี.....	15